

RAPORT

KOORDYNATORA DS. OTWARTEGO DOSTĘPU

ZA 2021 ROK

powołanego na podstawie Zarządzenia nr 3/o Naczelnego Dyrektora Głównego Instytutu Górnictwa z dnia 20 stycznia 2017 roku w sprawie zmian organizacyjnych w Głównym Instytucie Górnictwa

ZATWIERDZAM
DYREKTOR
GŁÓWNEGO INSTYTUTU GÓRNICTWA
prof. dr hab. inż. Stanisław Prusek

Katowice, kwiecień 2022 r.

SPIS TREŚCI

1. Kontrola i monitorowanie liczby publikacji w otwartym dostępie.....	3
2. Śląska Biblioteka Cyfrowa.....	3
3. Prace bieżące.....	4
4. Wnioski.....	5

1. KONTROLA I MONITOROWANIE LICZBY PUBLIKACJI W OTWARTYM DOSTĘPIE

Działalność publikacyjna pracowników GIG jest efektem propagowania, w formie wydawanych publikacji, działalności naukowej i osiągnięć naukowych pracowników GIG oraz informowanie odbiorców o kierunkach i efektach prowadzonych badań.

W 2021 r. pracownicy GIG byli autorami i redaktorami **208** publikacji, w tym:

- w czasopismach z wykazu MEiN: **140** publikacji, w tym **103** w otwartym dostępie;
- w czasopismach spoza wykazu MEiN: **15** publikacji, w tym **sześć** w otwartym dostępie;
- jako autorzy i redaktorzy monografii oraz autorzy w pracach zbiorowych: **46** publikacji, w tym **12** w otwartym dostępie;
- w materiałach konferencyjnych: **siedem** publikacji, w tym **pięć** w otwartym dostępie;

Spośród **208** publikacji wydanych przez pracowników GIG **61%** jest dostępnych w zasobach Open Access. Liczba publikacji wydanych w formie Open Access utrzymuje się na poziomie 60–65% wydanych wszystkich publikacji w ostatnich latach.

Tab. 1. Publikacje pracowników GIG wydane w wolnym dostępie w latach 2020–2021

Rodzaj publikacji	Rok opublikowania dokumentu			
	2020		2021	
	Liczba wszystkich wydanych publikacji	Liczba publikacji wydanych w wolnym dostępie	Liczba wszystkich wydanych publikacji	Liczba publikacji wydanych w wolnym dostępie
Artykuły w czasopismach z wykazu MEiN	157	122	140	103
Artykuły spoza czasopism z wykazu MEiN	36	26	15	6
Monografie, rozdziały w pracach zbiorowych, redakcja monografii	27	1	46	12
Materiały konferencyjne	5	4	7	5
SUMA	225	153	208	126

2. ŚLĄSKA BIBLIOTEKA CYFROWA

W 2021 r. w Głównym Instytucie Górnictwa w ramach działalności statutowej realizowano prace związane z gromadzeniem, opracowaniem oraz udostępnianiem zasobów naukowych Biblioteki Naukowej GIG.

Od 2015 r. Biblioteka Naukowa GIG współpracuje ze Śląską Biblioteką Cyfrową (ŚBC) w celu prezentacji w Internecie kulturowego dziedzictwa Śląska w jego historycznej i współczesnej różnorodności, publikowania naukowego dorobku regionu oraz wspierania działalności dydaktycznej i edukacyjnej. Pełne treści dokumentów wraz z metadanymi są dostępne bezpłatnie pod adresem <https://sbc.org.pl/dlibra/collectiondescription/259> w systemie dLibra, który pozwala na przechowywanie obiektów cyfrowych w dowolnym

formacie (np.: PDF, HTML, obraz, dźwięk, wideo). Metadane są umieszczane domyślnie w najpopularniejszym schemacie Dublin Core i mogą być dowolnie modyfikowane. Wszystkie obiekty (publikacje) są przechowywane w hierarchicznej strukturze, która pozwala na grupowanie powiązanych ze sobą obiektów.

W ciągu ostatnich lat regulowano prawa autorskie na wykorzystanie publikacji na kolejnym polu eksploatacji, czyli w Internecie. Dotyczy to wszystkich publikacji wydanych przez Wydawnictwo GIG. Przygotowane oświadczenia były sukcesywnie przekazywane pracownikom GIG z prośbą o wyrażenie zgody na umieszczenie publikacji w Internecie.

Po uzyskaniu zgody każda publikacja była przygotowywana zgodnie z wymaganiami technicznymi ŚBC. Pliki wydawnicze najnowszych publikacji konwertowano z formatu DOC do PDF i dodawano *Optical Character Recognition* (OCR, optyczne rozpoznawanie znaków). Starsze publikacje – dostępne jedynie w formie papierowej – digitalizowano w Społecznej Pracowni Digitalizacji ŚBC. Uzyskane pliki dokumentów ujednolicono, pozycjonowano, ustawiano kontrast czcionki i rysunków oraz dodawano OCR. Ostateczne wersje plików, dostosowane pod względem technicznym do wymagań ŚBC, opisywano metadanymi, tj.: tytuł, autor, temat, słowa kluczowe, hasło przedmiotowe, opis, wydawca, miejsce wydania, data wydania, typ zasobu, format, język, lokalizacja oryginału, prawa. Tak przygotowane publikacje umieszczano w kolekcji GIG w ŚBC.

Do końca 2021 r. w ŚBC znajdowało się **88** obiektów, w tym **15** dodano w 2021 r. Było to sześć monografii jednoautorskich i dziewięć wydawnictw z serii *Prace Naukowe Głównego Instytutu Górniczo-Hutniczego*.

Średnia liczba wyświetleń dla każdego obiektu wprowadzonego do ŚBC w 2021 r. wyniosła dziewięć. Dla porównania w latach 2019–2020 średnia liczba wyświetleń wyniosła pięć. Najniższą zanotowaną liczbą wyświetleń dla pojedynczego obiektu było dwa a najwyższą 21. Publikacje umieszczone w ŚBC w 2021 r. potrzebują czasu na to, aby wskaźnik ich wyświetleń wzrósł tak, jak publikacji umieszczonej w 2016 r., która ma ponad 2600 wyświetleń.

3. PRACE BIEŻĄCE

W ciągu roku są wykonywane prace związane z prowadzeniem Rejestru Publikacji pracowników GIG w INTRA-GIG 2.0. Na podstawie danych zawartych w Rejestrze Publikacji jest uzupełniany moduł sprawozdawczy Polskiej Bibliografii Naukowej, nadzorowany przez MEiN.

Udzielano informacji doraźnej związanej z problemami publikowania prac naukowych pracowników GIG w artykułach i materiałach konferencyjnych udostępnianych w otwartym dostępie. Znaczna część zapytań dotyczyła ponownego udostępnienia przez autorów prac na kontach portali społecznościowych, tj. ResearchGate.

Na bieżąco analizowano literaturę naukową związaną z ruchem Open Access w Polsce i na świecie oraz prowadzono statystykę opublikowanych materiałów w celu doskonalenia strategii wyborów publikacyjnych pracowników GIG.

4. WNIOSKI

W 2021 r. GIG kontynuował działania związane z otwieraniem publikacji naukowych pracowników w Internecie. Zintensyfikowano działania mające na celu prezentację wydanych publikacji przez umieszczanie elektronicznych wersji materiałów w Śląskiej Bibliotece Cyfrowej.

Otwieranie dostępu do publikacji naukowych ma bardzo duży wpływ na zwiększenie cytowań publikacji pracowników, a w związku z tym na wzrost wskaźników bibliometrycznych naukowców, jak liczba cytowań i Indeks Hirscha. Dzięki podjętym działaniom, bezpłatne udostępnianie elektronicznych wersji publikacji w Internecie stanie się podstawowym źródłem promowania publikacji wydawanych przez pracowników GIG. Osiągnięty wynik 61% publikacji wydanych w 2021 r. w otwartym dostępie jest bardzo dobry. Należy dołożyć wszelkich starań, aby w 2022 r. poprawić uzyskany rezultat.

.....
Koordinator ds. otwartego dostępu